

POROČILA O VSEBINI HUMANISTIČNIH IN DRUŽBOSLOVNIH REVIJ V FURLANJI JULIJSKI KRAJINI

V pričujoči rubriki opozarjamo na vsebino revij, ki v italijanskem in furlanskem jeziku izhajajo na območju dežele Furlanije - Julijske krajine in zadevajo tudi zahodni slovenski narodni prostor. V pregled so zajete le nekatere periodične publikacije, ki so izšle v letih 2014 in 2015.

Borc San Roc, Gorizia: Centro per la conservazione e per la Valorizzazione delle Tradizioni popolari di Borgo San Rocco, 2014, št. 26.

Revija, ki še vedno predstavlja nekakšen unikum v kulturni panorami Gorice (IT), s svojo fiziognomijo ohranja znanstveni karakter in še naprej nudi prostor številnim arhivskim raziskovalcem, ki nadaljujejo s tradicijo zgodovinskih objav o mestu Gorica in njeni bližnji okolici. Poseben poudarek pa revija namenja prispevkom o nekdanj izrazito slovenskem predelu Gorice, Podturnu, ki je bil pod furlanskim vplivom preimenoval v San Roc (Sv. Rok). Čeprav je nekdanjo odgovorno urednico, slovensko goriško kulturno ustvarjalko Eriko Jazbar, zamenjal dolgoletno sodelavec revije Vanni Feresin, si lahko nadejamo, da bo tudi novo uredništvo uspelo beležiti različne narodnostne odtiske goriške stvarnosti. Zgodbe in osebnosti, umetnost in skupni dogodki, manj poznani vidiki in posamezniki iz življenja velikih datumov zgodovine, ki so skrbno zapisani v mikrozgodbah goriške četrti, vse to spremlja novo opremljeni letnik *Borc San Roc* že od leta 1989, ki smo ga tokrat prvič uzrli tudi v elektronski različici (http://www.borcsanroc.it/2012/index.php?option=com_k2&view=item&id=190:borc-san-roc-2014&Itemid=522/).

Letnik, ki mu podnaslov pripisuje pristojnosti centra za ohranjanje in vrednotenje ljudske tradicije na predelu Sv. Roka, se tako z naslovnico kot s prispevkom urednika spomni na stoletnico prve svetovne vojne, med tokratne prispevke pa umešča še starejša obdobja. Tako nas Alessio Bassani popelje v leto 1409, ko naj bi se v Gorici odvijal praznik, sejem "bele dame", povezan z legendo o beli ženi. Andrea Nicolausig priobči

članek o družinah iz San Roca, ki so v letu 1871 pred uničenjem ohranile nekaj slik križanja. Diego Kumin nam predstavi grobnico arhitekta, katerega žal propadajočo vilo lahko občudujemo sredi parka Rafut v Rožni Dolini. Giulio Tavian predstavi intarzije križanja iz goriške katedrale. Gioacchino Grassa opiše prve Verdijeve uprizoritve v Goriškem teatru. O prvem kiosku rož v Gorici iz 19. stoletja se razgovori Liubina Debeni Soravita, na neumorno zbirateljico ljudskega blaga Anno Bambig, ki je umrla leta 2013 v svojem 94. letu starosti se revija spomni z njenim prispevkom o nekaterih praznikih. Luca Olivia priobči članek o goriškem plemiču Giuseppeju della Torreju (1770–1806), ki je svojo vojaško kariero služil pod Bourboni. Paolo Sluga biografsko oriše duhovnika Giacoma Marcegolia. Tamara Bodi se v prispevku spominja dolgoletnega pevovodje Bruna Cumarja, Sergio Tavano pa nagrajenca Borca San Roca, nekdanjega župana Micheleja Martina. Alex Pessotto predstavi še enega nagrajenca Borca San Roca režiserja Francesca Macedonia, Mario Ungara pa se spomni Renata Madriza, nepogrešljive osebnosti iz Sv. Roka. Vladimir Petrov predstavi nagrajeno diplomsko delo *Muzej obnovljive energije*. Tokratna nagrada Borca San Roca za leto 2014 pa je dodeljena reviji *Voce Isontina*, ki že petdeset let bogati goriško publicistiko.

Petra Kolenc

***Ce fastu? Rivista della Società Filologica Friulana* »Gracadio I. Ascoli«, Udine: Società Filologica Friulana, 90 (2014), št. 1–2.**

V branje nas uvede prispevek Luce Melchiorja z naslovom *Die Friauler sind linguistisch ge-*

nommen, keine Italiener (auch die Sardinier sind in diesem Sinne keine), sondern Ladinier – Alcuni appunti su Hugo Schuchardt e il Friuli, ki se osredotoča na vezi, ki povezujejo Furlanijo in Gradec, kjer študira kar nekaj mladih Furlanov. Graška univerza ima že dolgo tradicijo tesnih vezi s Furlanijo, o čemer priča tudi delo velikega jezikoslovca Huga Schuchardta (str. 5–67). Maurizio Puntin se v prispevku *Il toponimo Purgessimo e alcuni germanismi della zona* posveti izvoru naselbinskega imena Purgessimo in še nekaterim drugim germanizmom na območju Furlanije (str. 69–75). V furlanščini pisani prispevek z naslovom *Fondis fonetichis e dialetologichis de grafie uficial. Il câs de peraule bâr Paola Roseana*, furlanskega jezikoslovca, ki živi in dela v Barceloni, prinaša nekaj pomislekov glede zapisa besede *bâr* s fonološkega, dialektološkega in etimološkega stališča (str. 77–83). Guiseppe Mariuz v svojem prispevku *Pasolini e la Filologica* osvetljuje odnos Pier Paola Pasolinija do Società filologica friulana, s katero je prišel v stik v 40. letih 20. stoletja, ko se je spoznaval z življenjem v podeželskem furlanskem okolju (str. 85–91). Leonardo Malatesta v prispevku *Forté Hensel nella 1° Guerra Mondiale* prinaša prvo znanstveno razpravo o trdnjavi Hensel, ki jo je dal zgraditi stotnik avstrijske vojske Friedrich Hensel v Naborjetu v Kanalski dolini (str. 93–117). Erica Martin se v prispevku z naslovom *Perire di spada, ipotesi sulla morte del patriarca Bertrando di Saint-Geniès alla luce delle tecniche di combattimento nel Friuli trecentesco* osredotoča na domnevo o smrti patriarha Bertranda di Saint-Genièsa iz 14. stoletja (119–131). Razdelek razprav zaključuje prispevek Ivana Portellija z naslovom *Giovanni Battista Pitteri, deputato friulano a Kremsier*, ki prinaša nove izsledke o vlogi Giovannija Battiste Pitterija, furlanskega poslanca na zborovanju v Kroměřížu na češkem leta 1848 (str. 133–143). V razdelku Testi e documenti je objavljen zapis Renza Peressinija z naslovom *I beni mobili e immobili di Florita Cerdone (1372)*. Gre za notarski zapis iz 14. stoletja, ki ga je avtor našel v Državnem arhivu v Vidmu in ki vsebuje popis dobrin pokojnega čevljarja s priimkom Florita, ki jih ta kot dediščino prepisuje na hčerko Francesco (str. 145–157).

Razdelek Interventi prinaša tri diskusijske

prispevke, in sicer Fulvia Salimbenija *La vita culturale in Friuli tra Sette e Ottocento nei carteggi letterari di Lavinia Florio Dragoni* (str. 159–153), Giuseppeja Trebbija *Studi sulla condizione della donna nel Medio Evo friulano* (str. 165–177) in Zaire Vidau *L'uso delle lingue regionali e minoritarie presso gli enti locali in Regione Friuli Venezia Giulia: sistemi a confronto* (str. 179–199). Zadnji razdelek prinaša štiri recenzije strokovnih del. Gabriele Zanello piše o knjigi Ruta Bernardija in Paula Videsotta *Geschichte der ladinischen Literatur* (str. 201–206), William Cisilino ocenjuje delo Giuseppeja Corongiuja *Il sardo: una lingua »normale«* (str. 207), Odorico Serena ocenjuje delo Claudia Mattalonija *Un secolo che scorre* (str. 208–212), Giovani Frau pa revijo zaključuje z oceno dela *Die Rechtschreibung der zahrar Seproche / Regole ortografiche per la lingua saurana* (str. 213).

Danila Zuljan Kumar

Quaderni giuliani di storia, Udine: Deputazione di storia patria per la Venezia Giulia, 35/2014, št. 1, 2.

V letu 2014 je v prvi številki revije izšel članek Daniele Durissini z naslovom *Per tre libri per bottega, lire 1*. Quaderni di conto tra le carte triestine del XIV secolo, prispevek Federica Zulianija o delovanju Petra Pavla Vergerija ter članek Andrea Massuruta o Pacificu Valussiju in severno-vzhodni italijanski meji. Drugi del zvezka je posvečen spominu na Uga Tuccija, ustanovitelja Deputazione di Storia Patria per la Venezia Giulia. Po nekrologu, ki ga je napisala Giovanna Paolin, so ponovno objavljeni trije Tuccijevi prispevki z naslovom *Die triester Kaufmannschaft im 18. Jahrhundert: ihre Ausrichtung, ihre Gutachten, Trieste e l'Ungheria nel processo d'integrazione economica dell'Austria teresiana in Il manuale di cucina di Katharina Prato e Trieste*.

V drugi številki je izšel članek Marca Dogoja o armenski skupnosti v Trstu, prispevek Antonija Trampusa o sliki, ki naj bi podajala podobo Trsta iz leta 1508, ter članek Carla Nicotre o obnovi in razvoju stavb na griču Sv. Justa v Trstu na začetku 20. stoletja. Giuseppe Trebbi je pisal o prvi in drugi habsburško-beneški vojni, Roberto Spazza-

li pa o Guglielmu Oberdanu v luči političnega uporništvu in nacionalnega iredentizma. Branko Marušič je objavil prispevek o latinskih piscih iz Solkana v 17. In 18. stoletju.

Neva Makuc

Sot la Nape: Riviste furlane di culture. Udine: Società filologica friulana »G. I. Ascoli« = Societât filologjiche furlane »G. I. Ascoli«, 66/2014, št. 1–4.

Sot la Nape je tromesečnik z domoznanskimi prispevki v italijanščini in furlanščini, ki ga od leta 1949 izdaja Furlansko filološko društvo (Societât filologjiche furlane/ Società filologica friulana). 66. letnik (2013), dve dvojni številki, je uredil Nicola Saccomano.

V prvem zvezku (št. 1–2) so predstavljeni številni in raznoliki dogodki ob tednu furlanske kulture (5. –15. 6. 2014) – od posvetov (npr. o mejah v obmejni literaturi (Gorica, 5. 6. 2014), arhivistiki (Pordenun, 7. 6. 2014) in renesansi v Furlaniji (San Daniele del Friuli, 13. 6. 2014)), pa do gledaliških predstav, koncertov, literarnih potovanj, razstav, vodenih ogledov spomenikov in muzejskih zbirk ter množičnih javnih predavanj (str. 5–78).

Uvodna prispevka drugega zvezka sta namenjeni upodabljanju umetnosti: Rosalba Cuttini je orisala življenje in delo furlanskega slikarja Pia Cuttini (str. 5–12); Stefano Perini pa je predstavil novoodkrita oltarna slika sv. Miklavža, datirano v leto 1777, Francesca Colusija v Aiellu (str. 13–15). Gianni Colledani se je v nadaljevanju posvetil teracesrtvu in izdelovanju mozaikov v Sequalsu (str. 16–22). Sledi prispevek o procesijah v Moruzzu Flavia Pellegrinija (str. 23–27). Mario Martins je pisal o furlanskih pratikah in koledarjih, katerih najzgodnejše izdaje datirajo, primerljivo kot izdaje pratik na Kranjskem (če odmislimo, se ve, Trubarjevo priložo *Ta slovenski koledar* prvemu delu prevoda Novega testamenta iz leta 1557), v začetek 18. stoletja (str. 29–35). Sledita nekrologa duhovniku Francu Dreosu (1940–2014) ter pesniku in pisatelju Alanu Brusiniju (1923–2014) (str. 36–47). Prispevka v nadaljevanju sta povezana s prvo svetovno vojno, in sicer delovanje Lombardca Erminia Filippa Pam-

purija (kasneje kanoniziranega svetega Riccarda Pampurija) v furlanskih poljskih bolnicah med prvo svetovno vojno (str. 48–54) ter nastanek pesmi *La sirene* Adriana Blasicha ob bombardiranju Vidma (str. 55–62). V nadaljevanju Enos Constantini podrobno predstavi furlansko gastronomijo (str. 63–74), Barbara Cinausero Hofer, Ermannno Dentesano in Maurizio Puntin pa toponomastične zanimivosti (str. 92–95). Sledijo prispevki o življenju zvezd (str. 96–99), freskah Pordenona (str. 100–105), veslaškem klubu iz Lignana (str. 106–121), esperantistu Giacomu Bianchiniju (str. 122–130) in drobci iz ljudske medicine (str. 131–135).

Zvezka dopolnjujejo predstavitev furlanskih društev in muzejev, recenzije razstav in knjig, poročila o različnih dogodkih (mdr. tudi štiridesletnice delovanja Slovenskega raziskovalnega inštituta (SLORI) ter objave poročil, zapisnikov in siceršnje dokumentacije Furlanskega filološkega društva, predvsem pa bogato fotografsko gradivo (npr. reprodukcije posamičnih starejših razglednic Furlanskega filološkega društva).

Špela Ledinek Lozej

Studi goriziani, Gorizia: Biblioteca Statale Isontina, 2014, vol. 106–107.

Po objavi bibliografije člankov in recenzij, ki so izšli v reviji *Studi Goriziani* vse od leta 1923, v številki 105 je številka 106 monografsko zastavljena, saj zaobjema doktorsko disertacijo Massimiliana Verdiniya z naslovom *J SACRIS SALMS Edizione del Salterio goriziano con comparazioni linguistiche e letterarie reto-friulane*. V delu je bil objavljen omenjeni psalter, ki naj bi bil napisan med letoma 1793 in 1794 s strani avtorja slovenskih korenin, ter izpeljana jezikoslovna analiza besedila, ki je napisano v vzhodnem furlanskem govoru. V poglavju o večjezičnosti Goriške med drugim izstopa način obravnavanja slovenske skupnosti (slovenska skupnost v Gorici v 20. stoletju je na primer predstavljena preprosto kot »Slavi in città« (str. 19)).

V številki 107 je izšlo več različnih, večinoma krajših prispevkov. Marco Menato je v predgovoru podal posodobljeno bibliografijo o Eliu Vittoriniju. Prispevki Elija Bartolinija, Elvia

Guagninija, Cesareja De Michelisa, Giancarla Ferrettija, Guida Guglielmija, Cristine Benussi, Francesca De Nicole, Anne Panicali in Mirelle Serri obravnavajo delo in življenje Elia Vittorinija (1908–1966). Giammaria Gasparini je objavil kratek prispevek o romanih Giuseppeja Marcotija. Fiorenza Ozbot piše o italijanski glasbeni periodiki na Goriškem, Gioacchino Grasso o glasbeni produkciji violinista Pier Adolfa Tirindellija (1858–1937) in Orietta Altieri-Alt o italijanskih popotnikih v nemških deželah v srednjem in novem veku. Kratka prispevka Cristiana Lese in Massima Gatte sta posvečena pisatelju Giovan-

niju Papiniju (1881–1956). Irene Navarra piše o umetniškem ustvarjanju vrtojbenskega slikarja Roberta Faganela (roj. 1941), Cristina Bragaglia Venuti o Viljemu Coroniniju in pomenu razstave *Il Settecento goriziano*, ki je bila postavljena v Gorici leta 1956. Krajše prispevke so objavili še Corrado Albicocco, Attilio Mauro Caproni, Silvio Cumpeta, Dalia Vodice, Marco Menato in Ferruccio Tassin. Številka se zaključuje s kratkim prispevkom Gaspareja Baggierija o nekropoli iz 7.–8. stoletja v kraju Romans d'Isonzo.

Neva Makuc